

Eilíf Samuelsen

Samgonguskjalið 1980 millum Sambandsflokkin, Sjálfstýrisflokkin og Fólkeflokkin

Telr triggir samgonguflokkarnir, Sambandsflokkurinn, Sjálfstýrisflokkurinn og Fólkeflokkurinn, eru samdir um at reka ein frilyntan og framburðshugabæði politikk út frá telnum reglum, sum ásettar eru niðanfyrri.

1. FIGGJAR- OG BÚSKAPARMÁL

Lendekassans figgjarorka eigur at verða grundað á tað framleiðsluvirði, samfelagið skapar. Figgjar- og búskaparpolitikkurin skal mennu framhaldandi útbygging av samfelagnum.

- 1) Roynt verður at tarna og vlna á inflatiónini.
- 2) Sýnt verður størsta varsemi í almennu peningunytlanum, og lætt verður um skattabyrðar telra inntøkuveiku.
- 3) Útvegað verður lögtingi, figgjarnevnd og fyrisiting upplýsingar um figgjarstöðu landans. Tryggjað verður neyvt samevar millum almennar fjáttanir og nýtalu. Møgulig meirnytsala verður frammanundan lögð fyri figgjarnevndina til viðgerðar og fjáttað á eykafiggjarlóg.
- 4) Heildarættlan eigur at verða gjerd fyri fleiri ár í senn, men endurskoðað ár um ár. Almenna nýtalan eigur at skjást lufalsliga minni enn virðið av framleiðsluveldingini.
- 5) Ileggingar mugu ræðfestast eftir tørv innu fyri samtyktar fjáttanir.
- 6) Almenn lántøka má hava lögtingsins loyvi. Nærri reglur verða gjerdar fyri hetta, fyri kommunalar lántøkur og uttanlandslántøkur sum heild.
- 7) Almenn og privat nýtala verður tálmað. Avgjalda- og rentufrádráttarreglur v.m. verða broyttar við hecum fyri eyga.
- 8) Uppparing og sjálftrygging verða staðlað. Figgjarorka lángrunnans verður skt, fyri at skja lógurnar í vinnuna. Virksemi Realkreditstovnsins verður endurskoðað og roynd gjerd at viðka tað.

2. SKATTA- OG TOLLMÁL

Arbeitt verður fram ímóti eini einfaldari samtíðar-skattning.

Skattalóggávan skal eggja til arbeida- og framleiðsluakapandi fyritakssemi.

Koyrfrádráttur verður fingin inn á skattalóggávuna, og allir borgarar verða skattaðir hver sær.

Avskrivningar skulu koma vinnuni til góða og ikki fara til eginnytslu.

Toll- og avgjaldslógin verður endurskoðað.

- 9) Avgjeld mugu ikki tryggja óneyðugt neyðsavnjarverur.

- 10) Rávera til framleiðslu eigur mest møguligt at sleppa undan tolli og avgjeldum.

- 11) Arbeitt verður fyri at fáa transit- og frigoymøða í Føroyum.

Miðað verður sum heild ímóti, at skattalágmarkið hækkar stöðugt, so beinleiðis skatturinn ikki minkar um arbeida- og skapar inflatión.

- 12) Virkað verður fyri at gera pensjóns- og aðrar sjálftryggingar meiri fyrimunarligar fyri hin einstaka.

- 13) Tryggingarlógin eigur at endurskoðast, so tað ber einstaklingum og áhugabólkum til at tekna alnámillum trygglogar her á landi.

3. PRÍS- OG LÓNARMÁL

- 14) Roynt verður at fáa tamarhald á lónarvekstrinum. Hildið verður á við arbeidinum at samskipa tey ymsu almennu lónarlagini.

- 15) Lónarpolitikkurin skal miða fram ímóti at minka munin millum há- og lágantækur.
- 16) Þrívækturin má tálmost, m.a. við effektivum þris- og vinnugefðirlíti.
- 17) Roynt verður at sleppa undan óþyðugum veruðyrkandi millumlíði.

4. FISKIVINNUMÁL

Fiskivinnupolitikkurin miðar fram ímóti at verðveita mest möguleg rættindi á sjarleisum og — grundað á praktiskar vísindaligar royndir — at verja og útnyttja á skýncomasta hátt fiskiríkidemi okkara í heimasjógv.

- 18) Býti- og skipan av heimasjógv millum teir ymsu veiðubættirnar verða samtykt og kunn-gjerd í góðari tíð frammanundan.

- 19) Studningsskipanin til fiskivinnu og lógin um Ráfiskagrunnanu skulu endurskoðast og gerað einfaldari. Sum líð í hesum verður umhugað, um stuðulin kann leggjast í annað líð enn við verandi skipan. Endamálið við allari skipanini er at halda samselagshjólini gangandi, til vinnan ber seg uttan stuðulin.

Miðað verður ímóti — m.a. við stuðulslóggávan — at flest möguleg skip verða bygd í Føroyum.

- 20) Reglurnar fyri veiting av kreppulánum til skip og virki verða endurskoðast.
- Nýggj úttæk heima og burtur verða kannað og stuðlað.

5. ONNUR VINNULÍVSMÁL

Ein miðvísir og fyri land okkara hóskandi vinnulivspolitikkur eigur at verða ferdur fyri at tryggja arbeiði til allar hendur.

- 21) Miðað verður ímóti at minka innflutningin og økja útslutningin.

Har hitt almenna stuðlar arbeidsskapandi vinnuekjum, má avgerðarrætturin tryggjast staðnum, har virkið er.

Stuðlað verður til bygging av nýggjum og keyp av lítið brúktum farmaskipum, sum verða ríkin á frølsnum vinnuligum grundarlagi.

Landbúnaðurin eigur at gerað meiri týðandi tættur í búskapi landsins. Jarðarlóggávan verður endurskoðast og landbúnaðarroyndarstøðin bygd.

- 22) Í øllum vinnulívi landsins eigur privata fyrirtakssemið at fáa best mögulegar umstøður. Hitt almenna eigur at stuðla við útbúgving, kanningum og ráðgeving.

Útbygging av verandi og stovnan av nýggjum ádnæðarvirkjum verður stuðlað.

6. ORKUMÁL

Orkupolitikkurin byggir á vakkonar kanningar og vegleiðing.

Miðað verður ímóti at útnyttja heimligar orkukeldur.

Byggiorka verður gjerd tak at nýta í útbygging av vatnorkuni.

7. HEILSU- OG ALMANNAMÁL

Ein virkandi almannaskipan er sjálvsgjardur rættur hjá ófullferum og illa stöddum. Ongin má koma illa fyri orsakað av hjúnastøðu ella búplássi.

- 23) Grundarlagið og fyrirtreylir undir almannaveit-tingunum mugu endurskoðast og lagast til feroyak víðurskipti.

- 24) Málið um andveikrverndina verður loyst.

- 25) Endurbúgvingarstovnur verður fingin at virka. Bygging av almannastovnum verður at lagast eftir feroyekum tørv og umstøðum. Dentur verður lagdur á smærri og meiri spjæddar eindir.

Miðað verður ímóti at veita hjálp beinleiðis heldur enn gjøgnum stovnar.

- 26) Landsstýrið kannar möguleikarnar fyri at umleggja barna- og dagreklarskipanina, so foreldur fáa friari at velja ímillum at hava barnini heima ella at lata tey út á dagstovnar.

- 27) Umsorganin fyri teim eldru og brekaðu verður legd so tilrættis, m.a. gjøgnum heimahjálparskipanina, at tey sum longst kunnu verða heima í egnum umhvervi.

8. IBODARMÁL

Lóggávan fyri Húsalánsgrunnin verður endurskoðast, so grunnurin virkar sum hjálp til sjálv-hjálp heldur enn sum stuðningur.

Byggingin av sethúsum og íbúðum verður framd og stuðlað í samarbeiði við Húsalánsgrunnin. Grundleggjandi er, at býlið er privat og. Tó kunnu kommunur, í tess mun tær halda sosialur tørvur er á teimum, keypa hús ella íbúðir.

9. KOMMUNUMÁL

- 28) Kommunulógin verður endurskoðast.

- 29) Býtið av lantekum og ábyrgd millum land og kommunur verður broytt, so kommunurnar fáa størri part av skattligu inntekunum, størri avgerðarrætt í kommunalium spurningum og størri ábyrgd av avgerðum einum.

- 30) Kommunallángrunnurin verður styrktur og fingin at virka, so kommunurnar m.a. kunnu keypa lendi, fígga byggibúning og harvið økja útbóðis av grundstykkjum, so tey verða blígari.

10. FYRISITINGARMÁL

31) Almenna fyrisitingin verður rationaliserað.

Onki almest starv má setast, uttan normeringin fyrst er kannað og góðkend av lögtinginum. Stórvík skulu lýst leys, áðrenn tey verða sett.

Um ríkisveitingarnar verða umskipaðar, verður umstítingin gjord før fyri at taka ímóti hesum broytingum.

Samráðingar verða ferdar við dansku stjórnina, um at gera undirgrund Føroya og havbotnin til feroyiskt sermál.

I samráðingunum verður dentur lagdur á at tryggja, at onki verður at henda viðvikjandi rannsóknnum í og útvinningsi úr undirgrundini og havbotninum uttan loyvi frá heimastýrinum.

11. SKÓLA- OG MENTUNARMÁL

32) Førdur verður ein virksamur skúla- og mentunarpólitikkur, sum lagar seg eftir teimum korum og meguleikum, sum eru í samfelagnum.

Arbeidd, sum hevur ligið sum grund undir tí lóggávu, ið er framd á skúlaákinum, heldur fram, so tað eisini umfatar yrkisútbúgving og lritíðarlóggávu.

33) Sjóðvarpsmálið verður tiknið upp til nýggja viðgerð.

12. SAMFERDSLUMÁL

34) Samferðslu- og lutningstænasta Strandferðslunnar verður kannað við tí fyrri eyga at rationalisera raksturina. Um neyðugt verður rakstrarformurin umskipaður.

Roynt verður at skipa millumlanda siglingina sum partafelag við partapeninginum á privatum hondum.

Samráðingar verða tiknar upp um at reka millumlanda flúgving.

13. UTTANRIKISMÁL

Viðskifti Føroya við EEC eru framvegis grundað á lögtingssamtyktina frá 25. janúar 1974 um, at heimastýrið ikki kann mæla til feroyiska luttøku í felagssleypinum.

Arbeitt verður fyri javnbjóðis umboðan í Norðurlanda Ráðnum.

I øllum uttanríkisráðum, sum viðvikja Føroyum, luttaka feroyingar sjálvir í samráðingum teimum viðvikjandi og í viðgerð teirra og leiða eilíkar samráðingar.

FYRIVARNI: Mál, sum hevur prinsipiellari týðning fyri samgonguflokk, verður ikki lagt fram og/ella samtykt, uttan at teir triggir samgonguflokkarnir eru samdir um hetta.